

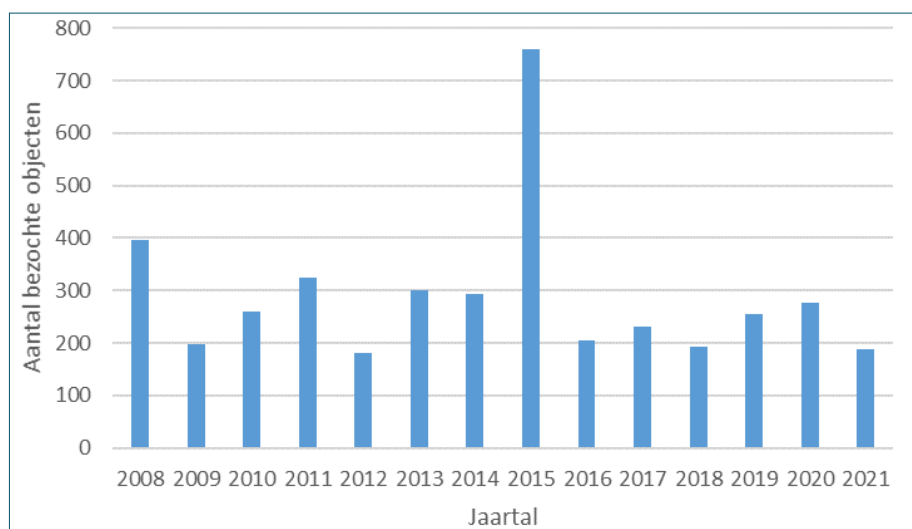
NEM Zoldertellingen Vleermuizen

Het NEM meetprogramma Zoldertellingen Vleermuizen geeft de populatietrends van de ingekorven vleermuis en de grijze grootovleermuis. Daarnaast wordt de verspreiding van verschillende soorten onderzocht. De gegevens zijn vanaf 2007/2008 binnen het NEM door vrijwilligers verzameld. Het meetprogramma maakt ook dankbaar gebruik van reeds eerder verzamelde gegevens van grijze grootovleermuis en ingekorven vleermuis.

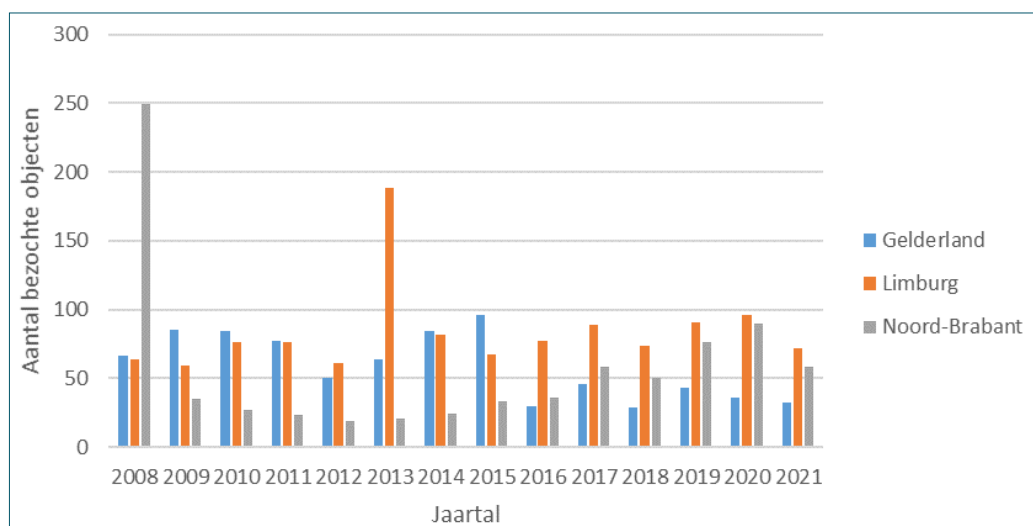
In deze Telganger geven we een kort overzicht van de door de vrijwilligers geleverde inspanning en verspreidingsgegevens.

Inspanning

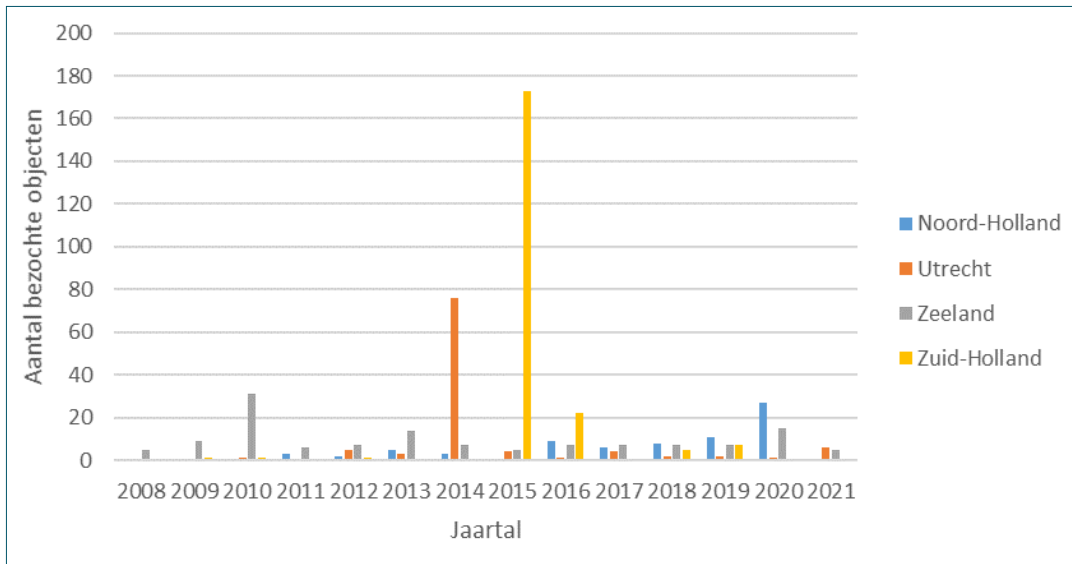
In het seizoen 2022 zijn 189 objecten bezocht (Figuur 1). Het aantal bezochte objecten is daarmee lager dan vorig jaar. Over de langere termijn bezien ligt het aantal bezochte objecten daarmee onder het gemiddelde (het gemiddelde is 236, intensiveringen door studenten tijdens stages zoals in 2013, 2014 en 2015 en de opstart in 2008 niet meegerekend). In alle provincies zijn minder objecten geteld dan vorig jaar, met uitzondering van Utrecht en Friesland (Figuur 2 t/m 4). Buiten de grijze grootovleermuis en ingekorven vleermuis zijn iets meer dan 600 dieren aangetroffen (Figuur 5), bijna het laagste aantal sinds 2008. Mogelijk zien we hier het gevolg van het later starten van het telseizoen (vanaf 15 juli, zie ook Telganger 2021-2, blz. 36-38).

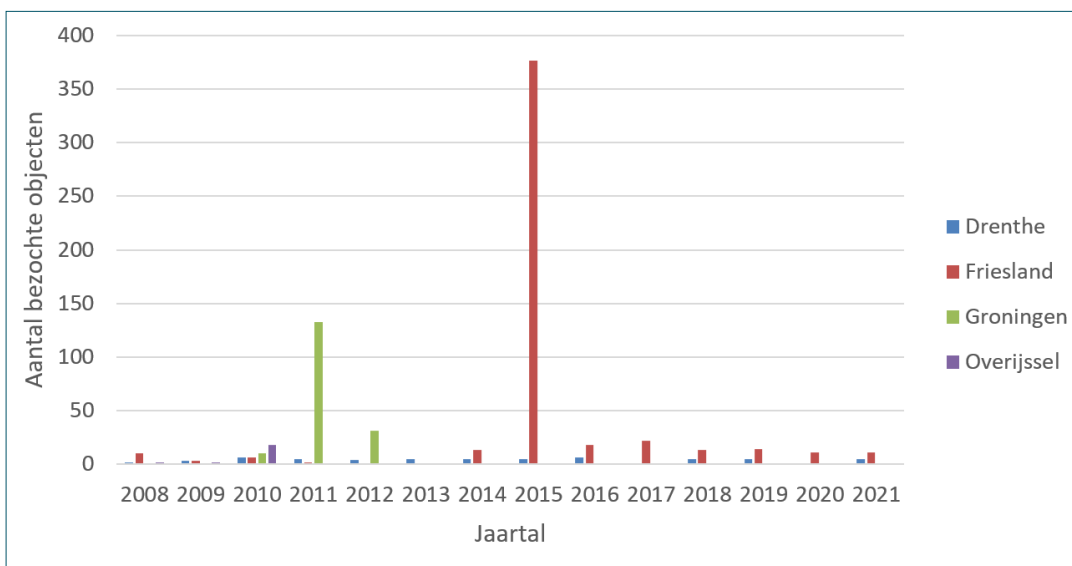
Figuur 1. Aantal bezochte objecten per jaar in alle provincies.

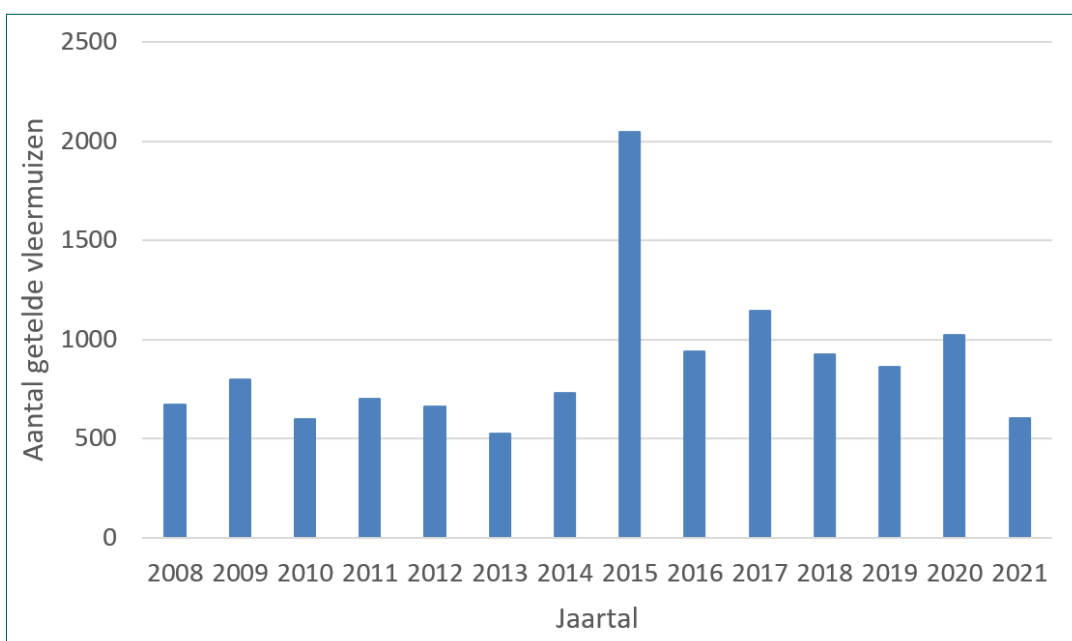
Figuur 2. Aantal bezochte objecten per jaar in Noord-Brabant, Gelderland en Limburg

Figuur 3. Aantal bezochte objecten per jaar in Noord-Holland, Zeeland, Zuid-Holland en Utrecht

Figuur 4. Aantal bezochte objecten per jaar in Overijssel, Drenthe, Friesland en Groningen

Figuur 5. Aantal getelde vleermuizen per jaar, grijze grootoorvleermuis en ingekorven vleermuis niet meegerekend

Wanneer in een object (sporen van) ingekorven vleermuis of grijze grootoorvleermuis zijn aangetroffen, worden de objecten vanaf dat moment opgenomen in een lijst van objecten die extra gevolgd worden. Wanneer het relatief weinig objecten zijn (ingekorven vleermuis), dienen deze bij voorkeur elk jaar geteld te worden. Als het om relatief veel objecten gaat (grijze grootoorvleermuis), worden ze idealiter minimaal eens in de drie jaar bezocht. Zo kan de aantalsontwikkeling van ingekorven vleermuis en grijze grootoorvleermuis goed worden gevolgd.

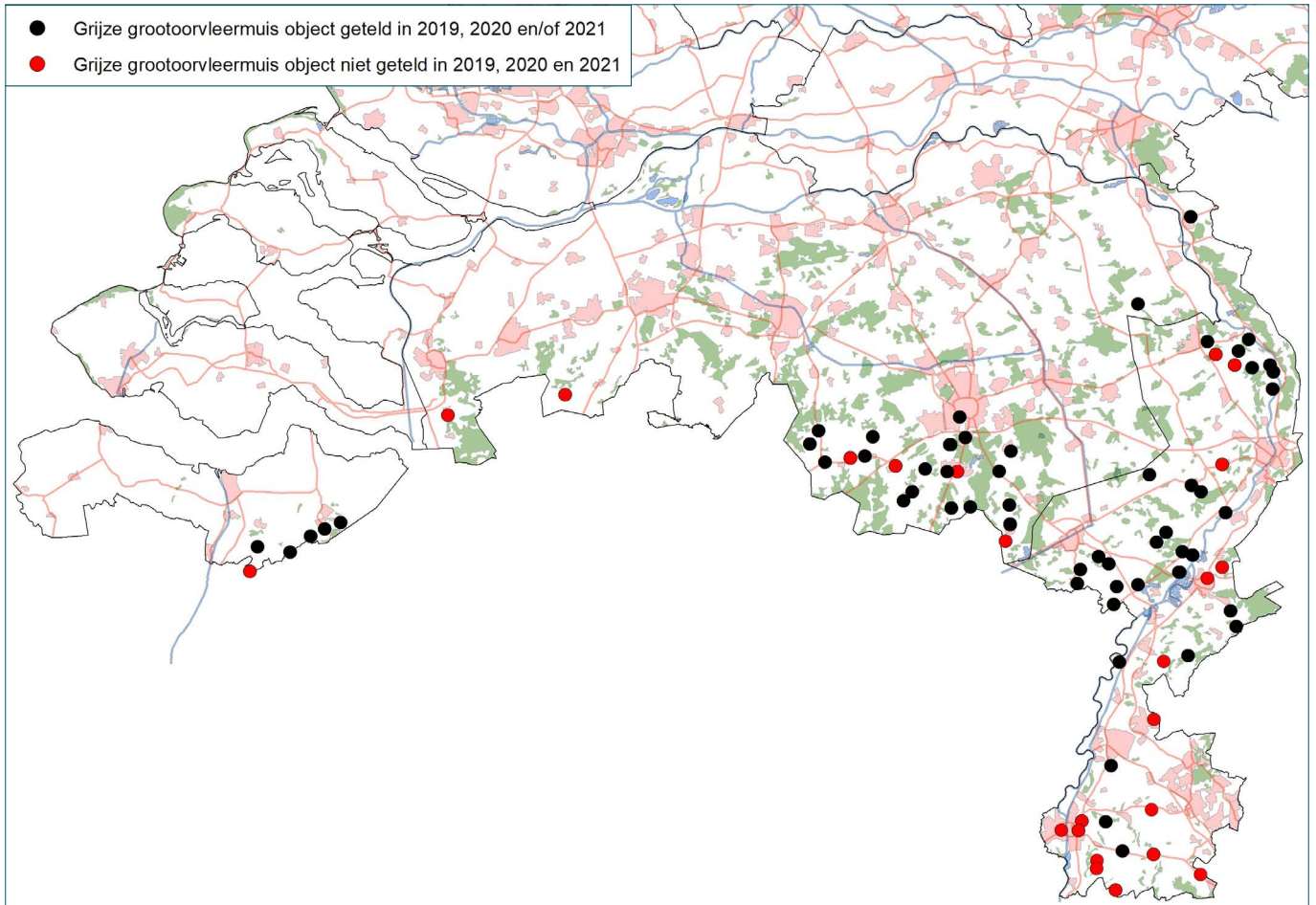
In Tabel 1 is te zien dat het aantal clusters waar grijze grootoorvleermuis ooit is aangetroffen, vrijwel elk jaar stijgt. Elk jaar werd ook meer dan de helft van de clusters geteld, maar niet afgelopen jaar. Het is daarom zaak dat we komend jaar meer aandacht hebben voor het tellen van grijze grootoorvleermuis locaties. Ook voor de ingekorven vleermuis komen geregeld meer verblijven aan het licht (Tabel 2) en ongeveer 75% van de bekende verblijven wordt elk jaar bezocht. Een aantal verblijven is al enkele jaren niet meer bezocht, omdat er in de jaren daarvoor geen ingekorven vleermuisen waren aangetroffen. Het zou voor de betrouwbaarheid van de trend goed zijn om die objecten eens opnieuw te bezoeken. In Zeeland zijn grijze grootoorvleermuisen uit de getelde en voorheen bekende verblijven verdwenen. Ook uit de nabij gelegen objecten in België zijn vrijwel geen grijze grootoorvleermuisen meer bekend (pers. com. D. Dekeukeleire). Dat is zeer zorgelijk.

Tabel 1. Overzicht getelde clusters waar de grijze grootoorvleermuis ooit is aangetroffen.

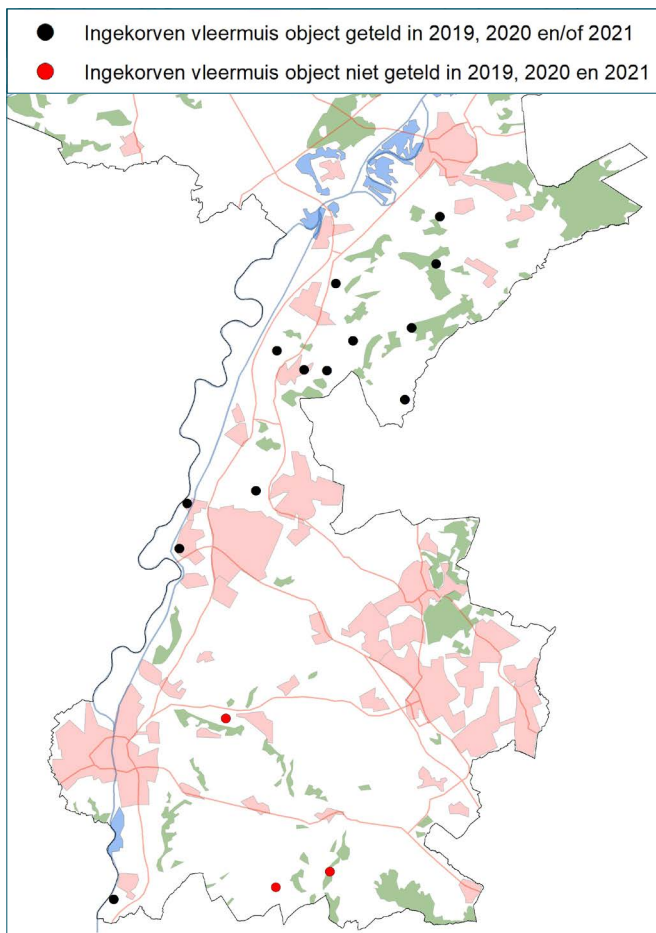
Jaar	Aantal clusters waar grijze grootoorvleermuis ooit is aangetroffen	Percentage bezochte grijze grootoorvleermuis clusters
2008	48	83
2009	50	70
2010	50	78
2011	53	79
2012	56	63
2013	68	66
2014	70	53
2015	71	51
2016	74	57
2017	76	64
2018	78	62
2019	81	60
2020	81	56
2021	81	49

Tabel 2. Overzicht getelde clusters waar de ingekorven vleermuis ooit is aangetroffen.

Jaar	Aantal clusters waar ingekorven vleermuis ooit is aangetroffen	Percentage bezochte ingekorven vleermuis clusters
2008	4	50
2009	4	50
2010	5	80
2011	6	50
2012	6	67
2013	14	86
2014	14	79
2015	15	80
2016	15	80
2017	16	69
2018	16	75
2019	18	72
2020	18	78
2021	18	72

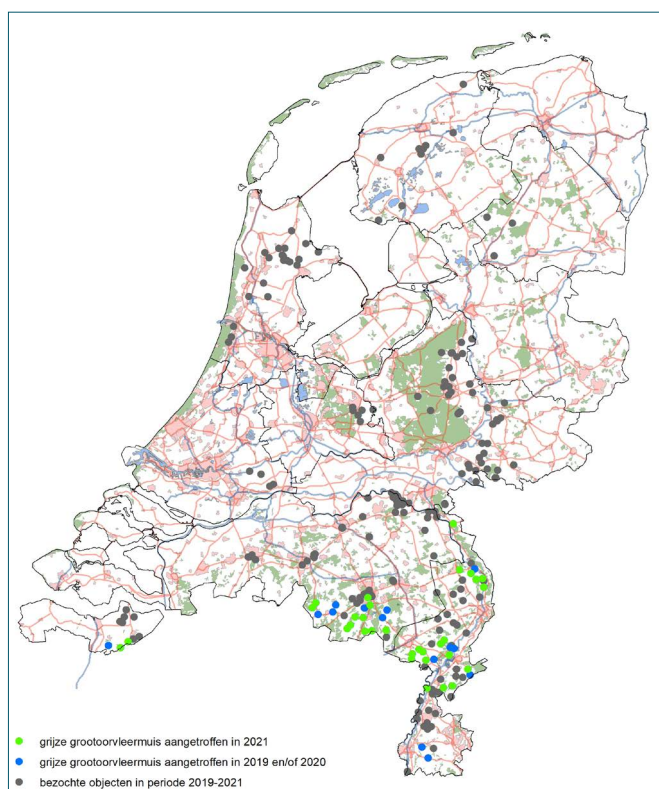
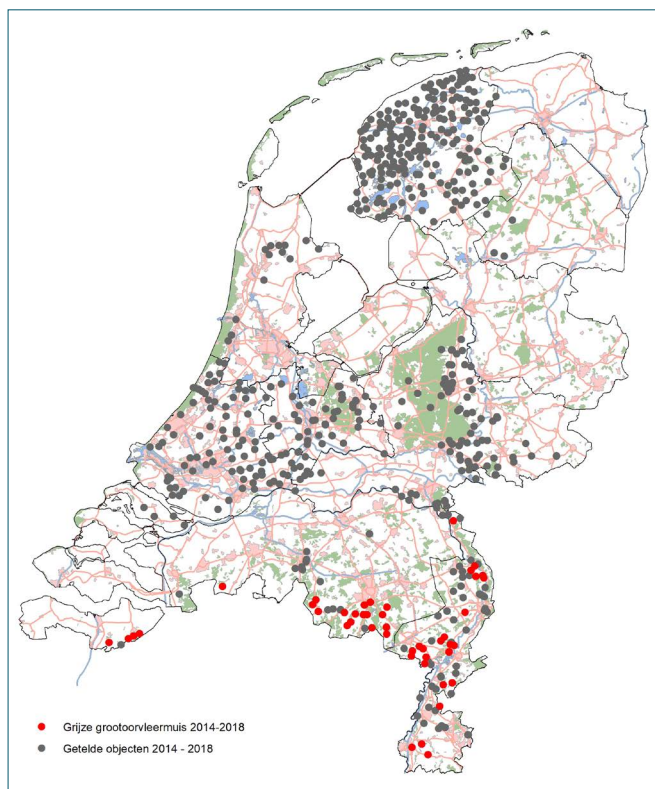
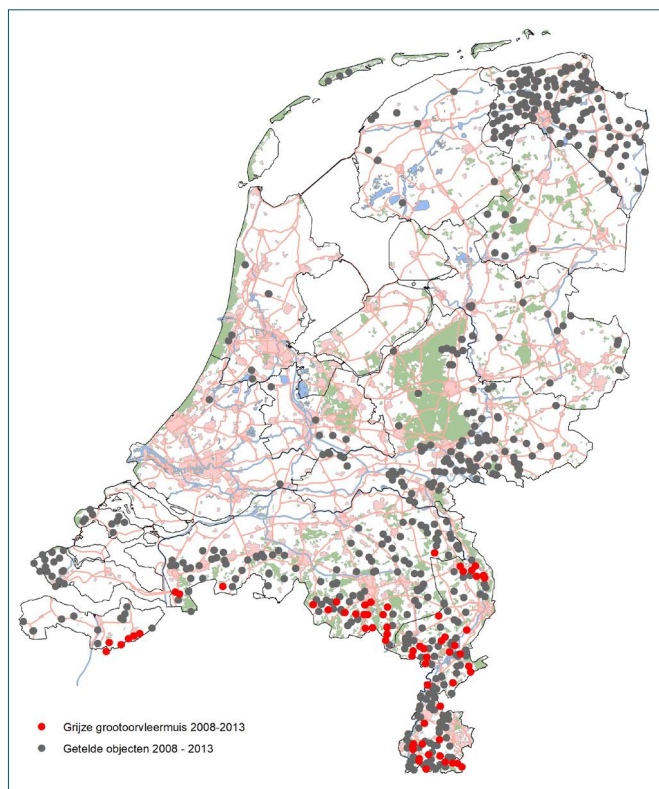
Figuur 6. Overzicht van de telstatus van objecten waar ooit de grijze grootoorvleermuis is aangetroffen.

Figuur 7. Overzicht van de telstatus van objecten waar ooit de ingekorven vleermuis is aangetroffen.

Verspreiding

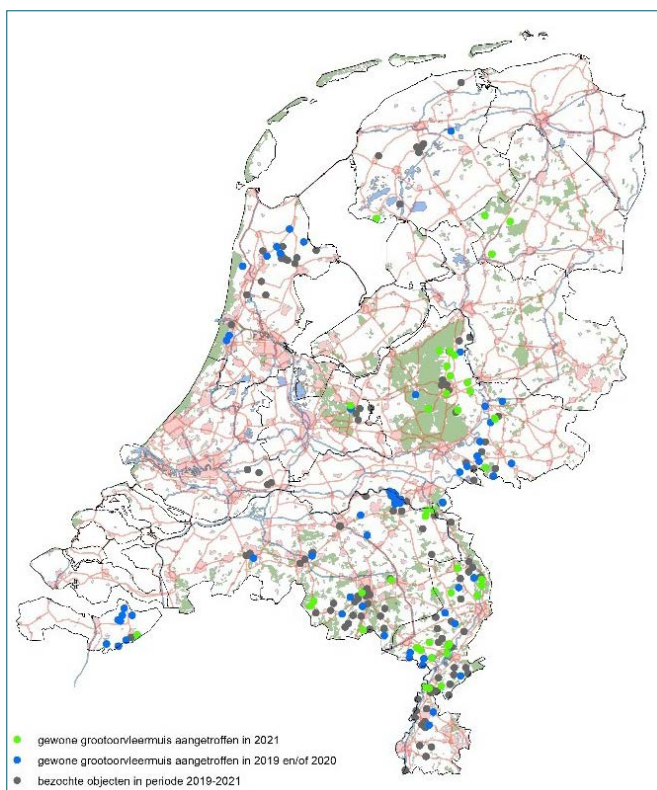
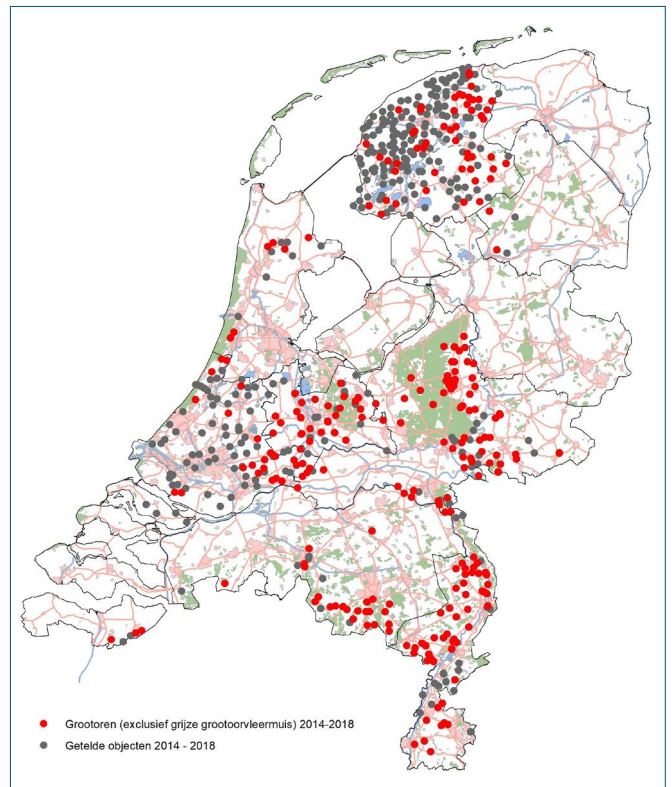
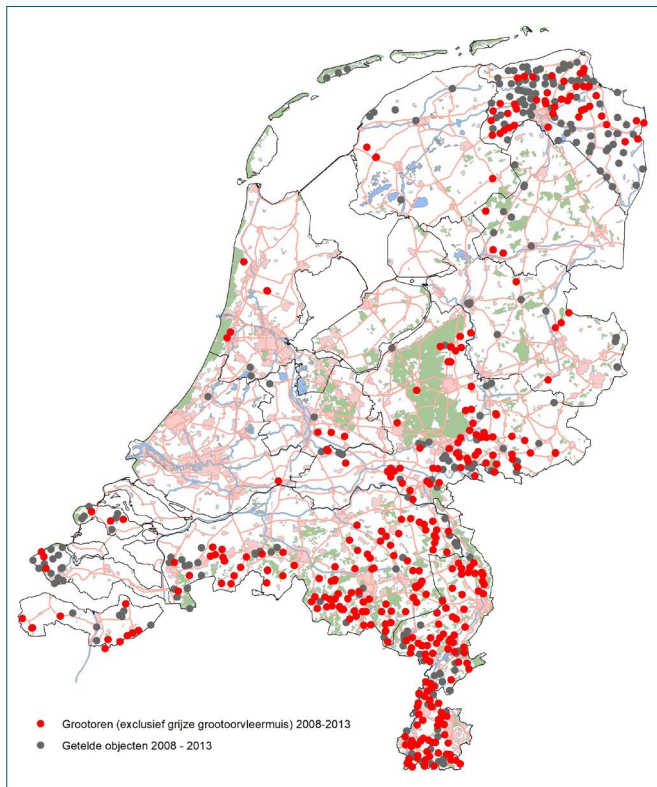
Voor sommige soorten vleermuizen vormen de gegevens van NEM Zoldertellingen Vleermuizen een belangrijke informatiebron voor de (zomer)verspreiding. Hieronder staan een paar voorbeelden.

Figuur 8. Verspreidingsbeeld grijze grootoorvleermuis vanaf 2008. Linksboven periode 2008-2013, rechtsboven 2014-2018 en onder 2019-2021

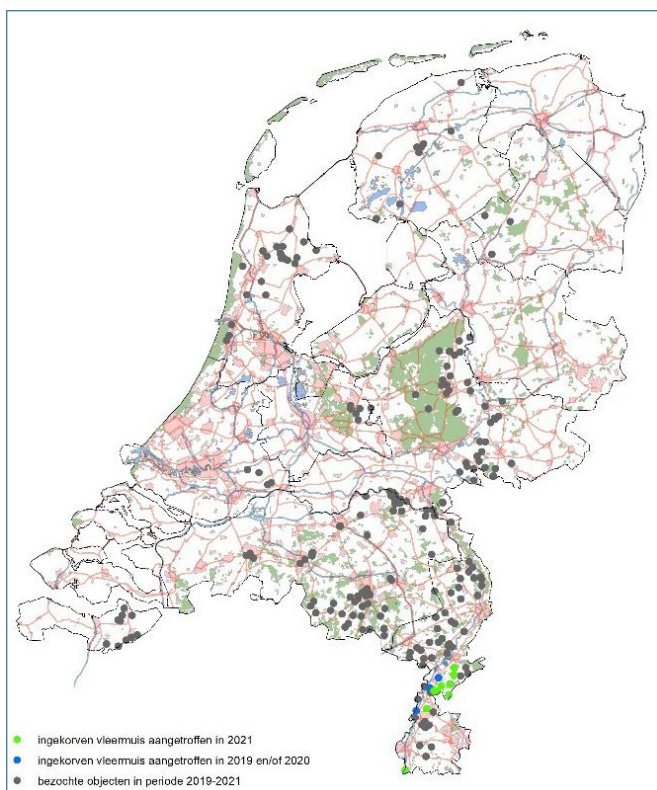
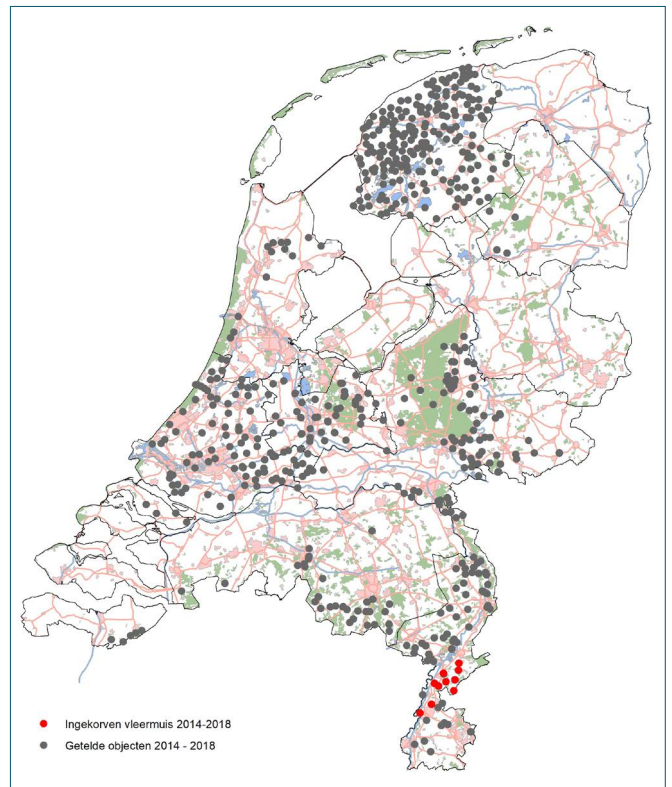
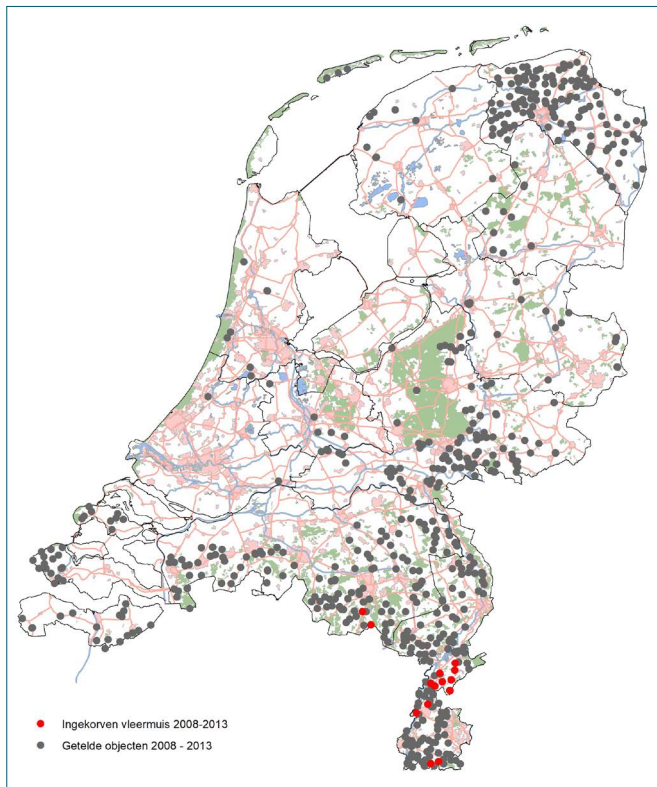
De verspreidingsdata voor de grijze grootoorvleermuis in Nederland is grotendeels op enkel de zoldertellingen gebaseerd. We kennen geen andere verblijfplaatsen buiten de zolders en torens van de kerken.

Het verspreidingsbeeld van de grijze grootoorvleermuis (figuur 8) lijkt te veranderen. Sinds een paar jaar is er een nieuwe locatie bekend uit het noorden van Limburg. In het midden en oosten van Noord-Brabant lijkt het verspreidingsgebied hetzelfde gebleven. In het zuidwesten (Zeeland) wordt de soort in steeds minder kerken gevonden.

De gewone grootoorvleermuis wordt over heel Nederland op zolders aangetroffen (figuur 9). Maar gegevens van verblijfplaatsen zijn relatief zeldzaam. Zomerverblijfplaatsen zijn ook bekend uit woonhuizen én boomen. Opvallend is dat in Zuid-Holland de soort veel minder in torens en op zolders wordt aangetroffen in vergelijking met andere gebieden. In Friesland en Groningen wordt de soort in ongeveer de helft van de bezochte objecten gevonden, terwijl in Noord-Brabant, Gelderland en Limburg de meeste objecten die bezocht zijn in de periode 2008-2018 een verblijfplaats voor gewone grootoorvleermuis herbergden. In de periode 2019-2021 lijkt het deel van bezochte torens en zolders dat door gewone grootoorvleermuis bezet is, kleiner geworden. Omdat gewone grootoorvleermuisen ook andere typen verblijfplaatsen dan de (bezochte) objecten gebruiken, en lang niet alle torens en zolders zijn bezocht, kunnen uit deze data niet zondermeer conclusies worden getrokken over de verspreiding van verblijven van de gewone grootoorvleermuis in heel Nederland.

Figuur 9. Verspreidingsbeeld gewone grootoorvleermuis, vanaf 2008. Linksboven periode 2008-2013, rechtsboven 2014-2018 en onder 2019-2021

Figuur 10. Verspreidingsbeeld ingekorven vleermuis, vanaf 2008. Linksboven periode 2008-2013, rechtsboven 2014-2018 en onder 2019-2021

Van de ingekorven vleermuis zijn binnen het bekende verspreidingsgebied (Figuur 10) sinds een aantal jaar nieuwe verblijven bekend en er worden af en toe nog niet eerder bekende verblijven gevonden. Ondanks dat objecten direct grenzend aan het bekende verspreidingsgebied zijn bezocht, is de soort daar niet aangetroffen. Het algehele verspreidingsgebied lijkt kleiner te zijn geworden sinds 2013: de soort wordt in Noord-Brabant niet meer op bezochte zolders aangetroffen.

Tot slot

De verschillende intensiveringen van tellingen door studenten leveren waardevolle resultaten op. Ken of ben je een student die een stage zoekt: we kijken graag hoe we kunnen helpen.

Het **digitale portal** wordt steeds meer gebruikt. Graag horen we suggesties ter verbetering of hoe het gebruik makkelijker kan, tenslotte is het portal voor de tellers! Gebruik voor vragen en suggesties het emailadres: NEMzoldertellingen@zoogdiervereniging.nl.

NEM Meetprogramma Zoldertellingen vleermuizen: Marcel Schillemans (landelijk coördinator), Erik Korsten, Martijn van Oene, Jelle van Zweden (CBS) en Tom van der Meij (CBS).